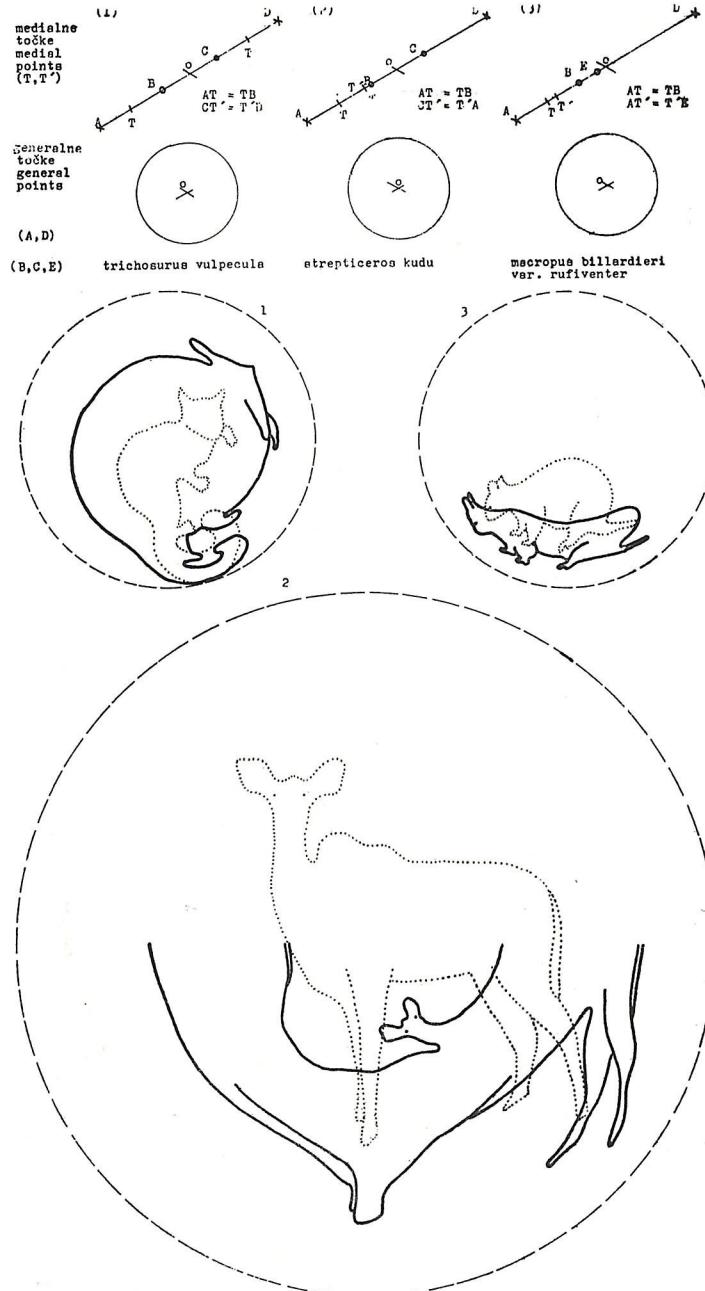

SOL LEVIT
STAVOVI O KONCEPTUALNOJ UMETNOSTI

1. Konceptualni umetnici su pre mistici nego racionalisti. Dosežu do zaključaka koje logika ne može da dosegne.
2. Racionalni sudovi ponavljaju racionalne sudove.
3. Nelogični sudovi vode novom iskustvu.
4. Formalna umetnost je u biti racionalna.
5. Iracionalno mišljenje treba slediti apsolutno i logično.
6. Ako umetnik izmeni svoje mišljenje u toku izvođenja ideje, kompromituje rezultat i ponavlja prošle rezultate.
7. Umetnikovo htenje je sekundarno u procesu koji on započinje od ideje do svršetka. Njegova tvrdoglavost može da bude samo ego.
8. Kada su upotrebljene reči kao slikarstvo i skulptura, one označavaju čitavu tradiciju i podrazumevaju dosledno prihvatanje te tradicije i tako nameću ograničenja umetniku koji nerado pravi umetnost pod ograničenjem.
9. Koncept i ideja su različiti. Koncept podrazumeva opšte odredbe dok su ideje komponente. Ideje izvršavaju koncept.
10. Ideje same mogu biti umetničko delo. U vezi su sa razvojem koji može eventualno da pronađe neki oblik. Sve se ideje ne moraju ostvariti fizički.
11. Ideje se ne nastavljaju neizbežno u logičku odredbu. Mogu se razviti u neочекivanim pravcima, ali ideja neizbežno mora biti dovršena u svesti pre nego što se oblikuje sledeća ideja.
12. U svakom umetničkom delu koji se opredmećuje ima mnogo varijacija koje se eliminisu.
13. Umetničko delo se može shvatiti kao posrednik između umetničkog mišljenja i posmatrača. Ali nikad ne mora dostići posmatrača i nikad ne mora napustiti umetnikov um.
14. Reči jednog umetnika drugom umetniku mogu zasnovati idejnu bazu ako oni dele isti koncept.
15. Kako u svojoj biti nijedna forma nije superiorna prema drugoj, umetnik može koristiti svaku formu; od izražavanja rečima pisanim ili izgovaranim do fizičke stvarnosti, podjednako.
16. Ako su upotrebljene reči, a proizilaze iz ideja o umetnosti, one su umetnost, a ne literatura; brojevi nisu matematika.
17. Sve su ideje umetnost ako su u vezi sa njom i unutar su konvencija umetnosti.

18. Razumevanje umetnosti prošlosti prihvatanjem konvencija sadašnjosti je nerazumevanje umetnosti prošlosti.
19. Konvencije umetnosti su prepravljene umetničkim delom.
20. Prava umetnost menja naše shvatanje konvencija prepravljanjem naše percepcije.
21. Percepcija ideja vodi novim idejama.
22. Umetnik ne može shvatiti svoju umetnost i ne može je sagledati dok nije potpuna.
23. Umetnik može pogrešno sagledati (ne razumeti ga kao umetnik) umetničko delo, ali može biti potaknut u sopstvenom misaonom procesu tim krivim tumačenjem.
24. Percepcija je subjektivna.
25. Umetnik ne mora uvek razumeti svoju umetnost. Njegovo opažanje nije ni bolje ni gore od drugih.
26. Umetnik može bolje sagledati umetnost drugih nego svoju umetnost.
27. Koncept umetničkog dela uključuje bit stvari ili procesa u kojem je načinjen.
28. Ideja je ustanovljena u umetnikovoj svesti i njena krajnja forma je jasna, proces se dalje odvija slepo. Mnogo je sporednih efekata koje umetnik ne može ni zamisliti. Oni se mogu koristiti kao ideje za novo delo.
29. Proces je mehanički i ne treba ga usmeravati. Treba da ide svojim tokom.
30. Mnogo je elemenata upleteno u umetničko delo. Najvažniji su najjasniji.
31. Ako umetnik koristi isti koncept za više dela, a menja materijal, može se shvatiti da njegov koncept uključuje materijal.
32. Banalne se ideje ne mogu popraviti dobrom izvedbom.
33. Teško je pogrešno prikazati dobru ideju.
34. Kada umetnik dobro nauči svoj zanat, pravi lukavu umetnost.
35. Ovo su stavovi o umetnosti, ne umetnost.

»Art-Language«, broj 1, maj 1969, godine/

Preveli sa francuskog
ANA RAKOVIĆ I VLADIMIR KOPICL